

LESPAKKET

Doel: leerlingen kennen de voornaamste oorzaken van verdwijningen in oorlogstijd, kunnen een aantal risicogroepen identificeren en zijn zich bewust van het leed dat verdwijningen veroorzaken. Ze weten dat het internationaal humanitair recht een uitgebreid aantal regels telt om verdwijningen te voorkomen en kunnen een aantal belangrijke regels opnoemen. De leerlingen verwerven een inzicht in de opsporingsactiviteiten van het Rode Kruis en zijn in staat elk van de drie hoofdactiviteiten nader toe te lichten.

Lesverloop: aan de hand van enkele teksten en een vraaggesprek ontdekken de leerlingen hoe mensen in oorlogstijd vermist kunnen raken, wat de rol van de overheid is en welk leed verdwijningen veroorzaken. Daarna vormen de leerlingen groepjes die regels opstellen om verdwijningen te voorkomen. Vervolgens licht de leerkracht de relevante regels van het internationaal humanitair recht toe en maakt daarbij een onderscheid tussen algemene regels en regels met betrekking tot bepaalde risicogroepen. Een video over het wereldwijde opsporingsnetwerk van het Rode Kruis sluit het eerste lesuur af.

Tijdens het tweede lesuur maken de leerlingen kennis met de drie voornaamste opsporingsactiviteiten van het Rode Kruis: contactherstel, opsporing en gezinshereniging. De leerkracht doet daarvoor beroep op videofragmenten, getuigenissen en documenten.

Werkwijze: analyseopdracht - vraaggesprek - leerkracht doceert - groepswerk - video

Vak: geschiedenis, godsdienst, moraal, Nederlands

Tijd: twee lessen

Bijkomende informatie:

<http://humanitairrecht.rodekruis.be>: informatie over het internationaal humanitair recht en vermisten

<http://www.rodekruis.be>: informatie over de problematiek van vermisten en de activiteiten van Rode Kruis-Vlaanderen

<http://www.icrc.org>: het Internationale Rode Kruiscomité, informatie over internationaal humanitair recht, vermisten en het wereldwijde opsporingswerk van het Rode Kruis

<http://www.familylinks.icrc.org>: de opsporingswebsite van het Internationale Rode Kruiscomité, namenlijsten van vermisten en zoekende verwanten

1 VERMIST IN OORLOGSTIJD

Je laat de leerlingen de tekst 'Hoe Dominic zijn ouders verloor' en/of het artikel 'Commissie meldt 936 vermisten' lezen. Je vraagt de leerlingen over welk thema de teksten gaan en stelt hen een aantal inleidende vragen. Het antwoord daarop kunnen ze niet altijd uit de tekst halen.

Zie lesmateriaal

Je stelt volgende vragen:

- Wat is een vermiste persoon?
- Hoe kan je vermist geraken of contact verliezen in een oorlog?
- Welke groepen van mensen lopen meer gevaar om vermist te raken?
- Waarom is het moeilijk om verwanten terug te vinden in een oorlog?
- Heeft de overheid er steeds belang bij om vermisten op te sporen?

Het ophelderen van het lot van vermisten is belangrijk. Om dat aan je leerlingen uit te leggen, kan je het artikel 'Vermist is het ergste' gebruiken. Belicht zowel de individuele als collectieve dimensie van het leed dat verdwijningen veroorzaken.

Zie lesmateriaal

2 HOE VERDWIJNINGEN VOORKOMEN?

Vraag de leerlingen om regels op te stellen die helpen voorkomen dat mensen in een gewapend conflict vermist raken. Deze regels moeten gelden als een verplichting voor staten. Je kan de klas in groepjes verdelen die telkens regels opstellen voor één van de risicogroepen: strijders, gevangenen, vluchtelingen, kinderen en doden.

Noteer de regels die de leerlingen voorstellen op het bord en maak een onderscheid tussen algemene regels en specifieke, groepsgebonden regels. De regels met betrekking tot strijders kan je op twee manieren noteren. Je kan ze groeperen in een afzonderlijke kolom of, net zoals in de achtergrondinformatie, verdelen over de kolommen 'algemeen', 'gevangenen' en 'doden'.

Licht de regels van het internationaal humanitair recht nader toe op basis van de achtergrondinformatie.

3 HET OPSPORINGSNETWERK VAN HET RODE KRUIS

Je toont het fragment 'Het opsporingsnetwerk' (3 min 50 sec) uit de video 'Waar zijn ze nu?' van het Internationale Rode Kruiscomité.

Met een vraaggesprek leg je de structuur en de werking van het opsporingsnetwerk van het Rode Kruis uit. De leerlingen antwoorden op basis van wat ze in de video gezien hebben.

Je stelt volgende vragen:

- Wanneer legde het Rode Kruis de grondslag voor zijn opsporingswerk?
- Welke instelling richtte het Rode Kruis daarvoor op?
- Wat zijn de taken van het Centraal Opsporingsbureau?
- Met wie werkt het Centraal Opsporingsbureau samen?

4 DE OPSPORINGSACTIVITEITEN VAN HET RODE KRUIS

Je toont het videofragment 'Contactherstel en opsporing' (4 min 30 sec). Eventueel kan je aansluitend ook het videofragment 'Gezinshereniging' (5 min 30 sec) bekijken, maar wacht daarmee liever tot later in de les.

Je vraagt de leerlingen naar de drie manieren waarop het Rode Kruis mensen probeert te helpen die het contact met hun familie verloren hebben: contactherstel, opsporing en gezinshereniging. Je kan eventueel ook al vertellen dat gezinshereniging in een later videofragment nog aan bod komt.

Benadruk dat het internationaal humanitair recht verplichtingen oplegt aan staten om vermisten op te sporen en dat het Rode Kruis een hulprol vervult.

Contactherstel

Je geeft de leerlingen een leeg Rode Kruisbericht. Je vraag hen wat ze over dit soort berichten in de video gezien hebben.

Zie lesmateriaal

Je stelt volgende vragen:

- Wat is een Rode Kruisbericht?
- Wie verspreidt en bezorgt deze berichten?
- Waarom worden ze niet verzegeld?
- Waarom worden ze gecensureerd?
- Wie maakt gebruik van Rode Kruisberichten?
- Welke andere communicatiemiddelen worden ingezet om het contact tussen verwanten te herstellen?

Lees samen met de leerlingen enkele voorbeelden van Rode Kruisberichten. Zo kan je aantonen dat mensen helemaal geïsoleerd kunnen worden tijdens een gewapend conflict.

Zie lesmateriaal

Opsporing

Je schetst de omstandigheden waarin het Rode Kruis overgaat tot een opsporing. Vraag de leerlingen daarna welke gegevens nodig zijn om een vermiste te kunnen opsporen. Je toont hen eventueel een opsporingsformulier van het Rode Kruis en vult zo hun antwoorden aan.

Zie lesmateriaal

Je maakt duidelijk dat Rode Kruismedewerkers het niet altijd gemakkelijk hebben om vermisten terug te vinden, zeker niet wanneer gezocht wordt naar de ouders van niet-begeleide kinderen.

Optioneel: vraag de leerlingen welke problemen zich kunnen stellen bij een opsporing van de ouders van een kind dat gevlucht is voor een conflict in een Afrikaans land.

Zie lesmateriaal

De leerlingen lezen de tekst 'Van de Afrikaanse jungle tot aan het meer van Genève'. Aan de hand daarvan benadruk je het belang van het wereldwijde Rode Kruisnetwerk, noem je de belangrijkste informatiebronnen van de opsporingsdiensten en vermeld je het principe van vertrouwelijkheid.

Zie lesmateriaal

Je vraagt de leerlingen welke andere manieren, naast het opsporingsformulier, gebruikt kunnen worden om een vermiste op te sporen. Laat hen eventueel de tekst 'Rode Kruis publiceert lijst van vermisten in Nepal' lezen.

Zie lesmateriaal

Gezinshereniging

Je toont het videofragment 'Gezinshereniging' (5 min 30 sec).

Je vraagt de leerlingen of ze een verschil opmerken tussen de twee gezinsherenigingen die in het fragment getoond worden. Leg uit dat er een fundamenteel onderscheid bestaat tussen de mogelijkheid tot hereniging in een gastland en in een thuisland.

Licht de problematiek van gezinshereniging in een gastland toe. Je stelt volgende vragen over de situatie in België:

- Heeft een erkend vluchteling in België recht op gezinshereniging?
- Wie mag hij naar België laten overkomen?
- Hoe kan de familieband aangetoond worden?
- Welke problemen kunnen zich daarbij stellen?

Bespreek vervolgens de rol van het Rode Kruis en ga eventueel in op enkele specifieke activiteiten in (voormalige) conflictgebieden.

Je stelt volgende vragen die de leerlingen aan de hand van de video beantwoorden:

- Welke hulp biedt het Rode Kruis bij gezinshereniging?
- Wat is een absolute voorwaarde voor een hereniging in een conflictgebied?
- Welke groepen van personen krijgen voorrang?

5 OPTIONEEL: TRACINGSPEL

Het tracingspel is een simulatiespel dat door Rode Kruis-Vlaanderen en het Centrum Informatieve Spelen ontwikkeld werd. Het confronteert spelers met situaties en gevoelens die een persoon in een conflictsituatie ondervindt tijdens de zoektocht naar een vermist familielid. Het tracingspel laat de spelers toe zich in te leven in de situatie van het zoeken naar een dierbaar iemand om zo tot een beter begrip van de problematiek van verdwijningen te komen.

Aan het begin van het spel krijgt iedere speler een paspoort met op de linkerkant de identiteit van een persoon uit een conflictgebied. Op de rechterkant geeft het paspoort informatie over het vermiste familielid. De speler probeert tijdens het spel dit familielid terug te vinden. Hij kan daarvoor een opsporingsverzoek indienen en ook berichten achterlaten.

Het tracingspel is een massaspel dat best gespeeld wordt met een groot aantal spelers. Het is een spel dat slechts een gedeelte van de aandacht van de speler vraagt. Het loopt dan ook best parallel met een andere grote activiteit, bijv. een schoolfeest of een opendeurdag.

Het tracingspel kost 4 euro en kan besteld worden bij het Centrum Informatieve Spelen:

Naamsesteenweg 130
3001 Leuven
tel. 016 22 25 17
fax 016 29 50 99
cis@spelinfo.be

- **In oorlogstijd kan iedereen vermist raken. Sommige groepen lopen wel een bijzonder risico om te verdwijnen: strijders, gedetineerden, kinderen, vluchtelingen en doden.**
- **Familieleden van vermisten hebben recht op informatie over hun verwanten. Het kennen van het lot van een geliefde is een menselijke basisbehoefte die even belangrijk is als voeding, kledij, onderdak of medische verzorging.**
- **Het Rode Kruis helpt wereldwijd mensen om hun vermiste verwanten terug te vinden. Het legt zich daarbij vooral toe op drie activiteiten: contactherstel, opsporing en gezinshereniging.**

ACHTERGRONDINFORMATIE

VERMIST IN OORLOGSTIJD

In het internationaal humanitair recht zijn **vermiste personen** mensen die verdwenen zijn als gevolg van gewapende conflicten of situaties van intern geweld. Verdwijningen zijn een wereldwijd probleem dat veel landen en volkeren plaagt. Onzekerheid over het lot en de verblijfplaats van verwanten maakt het familieleden moeilijk om hun gewone leven te hervatten en bedreigt de stabiliteit van een samenleving.

In **vredestijd** gebeurt het soms dat mensen ongewild contact met familieleden verliezen, bijvoorbeeld ten gevolge van natuurrampen. Aardbevingen, tornado's of tsunami's eisen geregeld slachtoffers die niet geïdentificeerd kunnen worden of wiens stoffelijke resten verloren gaan. Het tijdelijk uitvallen van communicatiemiddelen, zoals telefoon- of postverkeer, kan leiden tot de isolatie van individuen of gemeenschappen van de rest van de wereld.

Tijdens **gewapende conflicten** spelen deze elementen eveneens een rol, maar zijn er daarnaast nog talrijke andere factoren die het gevaar op verdwijningen in de hand werken.

1 HOE RAAK JE VERMIST?

In oorlogssituaties is de kans op verdwijningen in het algemeen aanzienlijk groter dan in vredestijd. Oorlogen tasten immers niet enkel de bewegingsvrijheid en communicatiemogelijkheden ernstig aan, maar leiden ook tot de vlucht, dood en gevangenneming van grote aantallen mensen. Hieronder vind je een overzicht van veel voorkomende **oorzaken van verdwijningen** tijdens gewapende conflicten:

- Families hebben vaak geen idee van de verblijfplaats van verwanten die lid zijn van de strijdkrachten of van gewapende groepen, omdat ze de middelen niet krijgen om met hen in contact te blijven.
- Militairen kunnen door hun eenheid worden opgegeven als 'vermist in actie' wanneer ze tijdens de strijd het contact verliezen en niet worden teruggevonden. Anderen sneuvelen in het gevecht, maar hun dood wordt niet geregistreerd.
- Personen die gevangengenomen, gearresteerd of ontvoerd worden, krijgen vaak niet de gelegenheid om hun familieleden te informeren. Gegevens over personen die van hun vrijheid beroofd zijn – zoals datum en plaats van arrestatie, overbrenging, dood of begrafenis – worden niet altijd vastgelegd of de dossiers worden achtergehouden of vernietigd. Indien deze personen sterven, gaat elk spoor van hen verloren.
- Bij massamoorden worden de lichamen van de slachtoffers – burgers of strijders – doorgaans onbewaakt achtergelaten, haastig begraven of zelfs vernietigd. Bovendien wordt tijdens opgravingen het materiaal dat toelaat de overleden persoon te identificeren, niet altijd bewaard of op een correcte manier behandeld.

- Burgers moeten soms van het ene moment op het andere hun huis verlaten en verliezen daardoor het contact met familieleden. De oorlogsomstandigheden maken het vluchtelingen moeilijk om naar hun dorp of stad terug te keren of hun verwanten terug te vinden.
- Kinderen worden vaak gescheiden van hun families wanneer ze voor het geweld vluchten, gedwongen gerekruteerd of gevangengenomen worden.

Uit bovenstaande blijkt duidelijk dat tijdens een gewapend conflict iedereen vermist kan raken. Toch lopen bepaalde groepen personen een verhoogd risico om het contact met verwanten te verliezen: strijders, gevangenen, vluchtelingen en kinderen. Ook mensen die tijdens een gewapend conflict sterven, zullen sneller als vermist opgegeven worden.

2 HET VERZUIM VAN DE AUTORITEITEN

De houding van de autoriteiten is van cruciaal belang voor het ophelderen van verdwijningen. Bij rampen van menselijke of natuurlijke oorsprong gaat de overheid in het getroffen gebied meestal snel over tot het bergen en identificeren van de doden en het registreren en opsporen van vermisten. Tijdens gewapende conflicten is dat niet altijd het geval. Daarvoor zijn verschillende redenen:

- Tijdens gewapende conflicten zijn de autoriteiten in de eerste plaats bezig met het voeren van oorlog en veel minder met administratieve taken. De vijandelijkheden tasten de bevoegdheid van overheden aan en leiden soms tot de installatie van nieuwe machthebbers. Vooral in burgeroorlogen is dat het geval. In conflictgebieden zijn machthebbers gericht op het vergroten, behouden of consolideren van hun gezag. Het opsporen van vermisten en het herstellen van het contact tussen familieleden is in dergelijke omstandigheden geen prioriteit.
- Bij vredesonderhandelingen wordt informatie over vermisten soms geheim gehouden of gebruikt als chantagemiddel om van de tegenpartij gunstigere voorwaarden te bekomen of om bepaalde eisen kracht bij te zetten. Leaders wiens macht gebaseerd is op haat voor een andere gemeenschap verhinderen elke poging tot het oplossen van de problematiek van vermisten, om zo hun macht te bestendigen.
- In veel gevallen – vooral wanneer verdwijningen het gevolg zijn van massamoorden of opzettelijke aanvallen op burgers – kunnen en/of willen de verantwoordelijke autoriteiten en leaders geen antwoorden geven. Ze namen immers geen maatregelen om de aanvallen te stoppen en vrezen daarom verantwoordelijk te worden gesteld voor wat gebeurd is.

3 HET VERDRIET VAN DE ACHTERBLIJVERS

Onzekerheid over het lot van vermiste personen leidt tot onnoemelijk leed bij **familieleden** en kennissen. Overal ter wereld zijn ouders, broers en zussen, echtgenoten en kinderen wanhopig op zoek naar hun verloren verwanten. Ze kunnen zich niet verzoenen met de onwetendheid over het lot van hun geliefden en blijven hopen op nieuws, vaak tegen beter weten in. De blijvende onzekerheid houdt familieleden gevangen in een vertwijfeld bestaan en verhindert hen om hun persoonlijk rouwproces te voltooien.

Naast ondraaglijke psychische en emotionele schade, worden verwanten van vermisten ook geconfronteerd met ernstige praktische problemen. Zolang een akte van overlijden ontbreekt, hebben ze vaak geen recht op een uitkering of erfenis, kunnen ze niet hertrouwen en geen onroerende goederen verkopen. Achterblijvers hebben het daardoor soms moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen, vooral wanneer de vermiste persoon de kostwinner van het gezin was.

Wanneer mensen vermist zijn, treft dit niet alleen de betrokken personen en hun families, maar heeft het ook een ontwrichtend effect op de **maatschappij** in zijn geheel. Wanneer de (vroegere) tegenstander informatie over vermisten achterhoudt of personen in geheime detentie verbergt, is verzoening moeilijk. Gevoelens van onrecht en wrok worden soms van generatie op generatie doorgegeven en ondermijnen zo de relaties tussen groepen en naties, zelfs decennia na het einde van een gewapend conflict.

VERMISTEN EN HET INTERNATIONAAL HUMANITAIR RECHT

Het internationaal humanitair recht bevat een groot aantal uiteenlopende regels die verdwijningen moeten **voorkomen** en vermiste personen helpen **opsporen**. Sommige van deze regels zijn zeer algemeen, terwijl andere zich toespitsen op specifieke situaties of categorieën van kwetsbare personen.

Allen zijn ze afgeleid van het **recht om te weten** d.w.z. het fundamenteel recht van familieleden op informatie over hun vermiste verwanten. Weten wat het lot van een geliefde is, wordt beschouwd als een menselijke basisbehoefte die even belangrijk is als voeding, kledij, onderdak of medische verzorging.

1 ALGEMENE REGELS

Om verdwijningen te voorkomen en vermisten te kunnen terugvinden, is het in de eerste plaats belangrijk de **identiteit** van een persoon te kunnen vaststellen. Daarom verplicht het internationaal humanitair recht staten en gewapende groeperingen om een identiteitskaart te verstrekken aan iedere persoon die krijgsgevangene zou kunnen worden.

Dat zijn in de eerste plaats leden van de strijdkrachten. Aalmoezeniers, medisch personeel en burgers die de strijdkrachten vergezellen, moeten dergelijke documenten eveneens bezitten. In de praktijk voorzien moderne legers hun soldaten meestal met metalen identiteitsplaatjes, zogenaamde 'dog tags'. Dergelijke plaatjes blijven immers leesbaar in alle omstandigheden.

In veel landen, zoals België, beschikken alle burgers boven een bepaalde leeftijd over een identiteitskaart. Dit vergemakkelijkt de identificatie bij opsporingen, maar is een kwestie van nationale wetgeving en geen verplichting onder het internationaal humanitair recht.

Bij het uitbreken van een gewapend conflict en in geval van bezetting hebben de strijdende partijen de plicht een **nationaal informatiebureau** op te richten. Dit bureau verzamelt alle informatie over bepaalde categorieën van personen die zich onder de controle van die partij bevinden:

- dode, gewonde, zieke en gevangengenomen strijders van de tegenpartij
- gedetineerde burgers
- kinderen waarvan de identiteit onduidelijk is
- vermiste personen.

Het informatiebureau moet deze informatie meteen doorgeven aan de tegenpartij en het Centrale Opsporingsbureau van het Internationale Rode Kruiscomité (zie verder). Daarnaast heeft het de taak om te antwoorden op informatieverzoeken met betrekking tot de vermelde personen en de nodige opsporingen te verrichten.

De inlichtingen die door het nationaal informatiebureau verstrekt worden, moeten toelaten om de betreffende persoon nauwkeurig te identificeren en zijn familie snel in te lichten. Ze dienen voor iedere persoon ten minste volgende gegevens te bevatten:

- familienaam
- voornamen
- plaats en datum van geboorte
- nationaliteit
- laatste woonplaats
- bijzondere kentekenen
- voornaam van vader en familienaam van moeder
- zijn statuut (bijvoorbeeld krijgsgevangene)
- zijn locatie
- het adres waarheen correspondentie aan hem kan worden gericht
- de naam en het adres van de in te lichten persoon

Burgers die zich op het grondgebied van een strijdende partij of in bezet gebied bevinden, moeten de mogelijkheid krijgen om **persoonlijke berichten** te sturen naar hun naaste familie en berichten van hen te ontvangen.

Indien de correspondentie tussen familieleden langs de normale weg moeilijk of onmogelijk is, moeten de strijdende partijen een neutrale bemiddelaar zoals het Internationale Rode Kruiscomité (ICRC) inschakelen. Indien nodig, mag de communicatie beperkt worden tot standaardformulieren die 25 woorden naar keuze bevatten en eenmaal per maand worden verzonden.

Van zodra de omstandigheden het toelaten, en ten laatste onmiddellijk na het einde van de gevechten, dient iedere partij te **zoeken** naar de personen die door de tegenpartij als vermist zijn opgegeven, zowel burgers als strijders. Om de zoektocht te vergemakkelijken, moeten alle gegevens over die personen worden overgemaakt via het nationaal informatiebureau.

Alle staten, inclusief de strijdende partijen, moeten op alle mogelijke manieren de **hereniging** van gezinnen die door een gewapend conflict van elkaar gescheiden zijn, vergemakkelijken. De activiteiten van humanitaire organisaties die zich met deze taak bezig houden, moeten worden bevorderd.

2 REGELS MET BETREKKING TOT GEDETINEERDEN

Wegens hun bijzonder kwetsbare positie, voorziet het internationaal humanitair recht in een aanzienlijk aantal regels ter bescherming van personen gedetineerd in het kader van een gewapend conflict. Het handelt daarbij zowel om krijgsgevangenen als om burgers die om veiligheidsredenen geïnterneerd zijn.

Gevangengenomen burgers en strijders hebben het recht om het Internationale Rode Kruiscomité en hun familie uiterlijk één week na hun detentie op de hoogte te brengen van hun situatie. Dat moet gebeuren met een briefkaart die informatie bevat over de gevangenneming, het adres en de gezondheidstoestand van de gedetineerde: de zogenaamde **interneringskaart** of **kaart van gevangenneming**. Geheime detentie of gedwongen verdwijning is expliciet verboden.

Om een goed informatiebeheer te verzekeren, moeten alle krijgsgevangenen en geïnterneerde burgers worden **geregistreerd** bij het nationaal informatiebureau, dat belast is met het verzamelen en doorsturen van de informatie naar de tegenpartij. Om verdwijningen te voorkomen, heeft iedere gedetineerde ook recht op **identiteitsdocumenten**. Wanneer hij niet (meer) over eigen identificatiemiddelen beschikt, dient de gevangennemende autoriteit de nodige documenten ter beschikking te stellen.

Krijgsgevangenen en geïnterneerde burgers hebben **recht op communicatie**. Volgens het internationaal humanitair recht mogen ze brieven en briefkaarten verzenden en ontvangen. Een beperking op de correspondentie is toegestaan zolang het minimum van twee brieven en vier briefkaarten per maand wordt gerespecteerd. De post van de gevangenen mag in geen geval worden op- of achtergehouden bij wijze van tuchtmaatregel. Censuur is wel toegelaten, maar moet zo snel mogelijk gebeuren.

Het Internationale Rode Kruiscomité heeft het recht om alle plaatsen van detentie te **bezoeken**, gevangenen te registreren en individueel met om het even welke gedetineerde te spreken. In tegenstelling tot krijgsgevangenen, hebben geïnterneerde burgers daarenboven recht op geregeld bezoek van hun familieleden. Indien leden van hetzelfde gezin geïnterneerd zijn, dienen ze zoveel mogelijk gezamenlijk te worden gehuisvest. Ze moeten daarbij in staat gesteld worden om een familieleven te leiden.

Wanneer gedetineerden sterven, ziek worden of ontsnappen, moet dit worden doorgegeven aan het nationaal informatiebureau. In geval van **overlijden** dient een overlijdenscertificaat opgemaakt en doorgestuurd te worden naar het Centraal Opsporingsbureau van het Internationale Rode Kruiscomité.

3 REGELS MET BETREKKING TOT KINDEREN

In gewapende conflicten lopen kinderen een bijzonder risico om van hun ouders gescheiden te worden. Het internationaal humanitair recht besteedt daarom extra aandacht aan deze kwetsbare groep. Strijdende partijen hebben de plicht om zorg te dragen voor kinderen beneden de vijftien jaar die ten gevolge van de oorlog wees zijn geworden of het contact met hun familie verloren hebben. Ze moeten, mits toestemming van een neutrale instantie zoals het Rode Kruis, ijveren voor de tijdelijke opname van dergelijke **niet-begeleide kinderen** in een neutraal land.

De strijdende partijen dienen de nodige maatregelen te nemen opdat alle kinderen beneden de twaalf jaar geïdentificeerd kunnen worden, hetzij door het dragen van een identiteitsplaatje, hetzij op een andere manier. In een situatie van bezetting moet de bezetter de **identificatie** van kinderen en de **registratie** van hun familiebanden vergemakkelijken. Zo bestaat de verplichting om in het nationaal informatiebureau een afzonderlijke afdeling op te richten die belast is met het identificeren van kinderen wiens identiteit onzeker is. Alle aanwijzingen omtrent hun ouders of andere naaste verwanten moeten worden geregistreerd.

Geen enkele strijdende partij mag overgaan tot de **evacuatie** naar een ander land van kinderen die niet behoren tot de eigen partij, met uitzondering van een tijdelijke evacuatie wegens gezondheids- of medische redenen of wanneer de veiligheidssituatie in bezet gebied dat vereist. Indien de ouders of voogden kunnen worden bereikt, is hun schriftelijke toestemming voor de evacuatie noodzakelijk. Zoniet, is de schriftelijke toestemming vereist van de personen die verantwoordelijk zijn voor de zorg over de kinderen. Iedere evacuatie dient onder toezicht te staan van een neutrale instantie.

Wanneer er kinderen naar een ander land worden geëvacueerd, moet voor ieder kind een identificatiekaart samengesteld worden die aan het Centrale Opsporingsbureau van het Internationale Rode Kruiscomité wordt toegezonden. Iedere kaart is voorzien van een foto en bevat uitgebreide persoonlijke gegevens en adresgegevens, zoals de namen van het kind en zijn ouders, geboorteplaats en -datum, nationaliteit, moedertaal, gezondheidstoestand, enzovoort.

4 REGELS MET BETREKKING TOT VLUCHTELINGEN

Het internationaal humanitair recht wil in de eerste plaats voorkomen dat mensen hun huizen moeten verlaten en vluchteling worden, al dan niet met achterlating van familieleden. Het bevat daarom een **verbod op verdrijving** of **gedwongen deportatie** van de burgerbevolking die zich onder de controle van een strijdende partij bevindt.

Een uitzondering op dit algemeen principe wordt gemaakt voor die situaties waar de veiligheid van de bevolking of dwingende militaire redenen een verplaatsing noodzakelijk maken. Een burgerbevolking die onder bezetting leeft, kan om dergelijke uitzonderlijke redenen tijdelijk toch worden geëvacueerd. Tenzij het niet anders kan, mag de bevolking echter niet tot buiten het bezette gebied worden geleid.

Indien er sprake is van een evacuatie of overbrenging van de burgerbevolking in bezet gebied, moet de bezetter er zorg voor dragen dat de **familiale eenheid** behouden blijft. Bovendien dient het Internationale Rode Kruiscomité te worden **ingelicht** over iedere verplaatsing. Van zodra de vijandelijkheden in het gebied zijn geëindigd, moet de bevolking worden **teruggebracht** naar hun huizen in de streek van herkomst. Een onrechtmatige deportatie of overbrenging van de burgerbevolking is een oorlogsmisdadaad.

5 REGELS MET BETREKKING TOT DE DODEN

De strijdende partijen moeten alle mogelijke maatregelen nemen om naar de doden te **zoeken**, zowel die van de eigen partij als die van de tegenpartij, en hun stoffelijke resten te verzamelen. De doden dienen met respect en waardigheid behandeld te worden en plundering moet verhinderd worden. Vóór het begraven moet steeds getracht worden de doden te **identificeren**.

Het **begraven** van de doden moet op een respectvolle manier gebeuren en de graven dienen beschermd, onderhouden en aangeduid te worden. Stoffelijke overschotten die niet aan de familie kunnen worden overgedragen, krijgen bij voorkeur individuele graven. Collectieve graven moeten een uitzondering blijven.

Informatie over de doden – de identiteit, locatie en doodsoorzaak – moet worden doorgegeven aan het nationaal informatiebureau en de families van de overledenen. Daarnaast moeten de strijdende partijen de **toegang** tot de graven vergemakkelijken voor de familieleden van de overledenen. Ze moeten eveneens de **terugkeer** van het stoffelijk overschot en de persoonlijke bezittingen van de overledenen naar het land van herkomst bevorderen, indien dat land of de naaste familie daarom vraagt.

HET OPSPORINGSNETWERK VAN HET RODE KRUIS

Het internationaal humanitair recht legt in de eerste plaats verplichtingen op aan staten en gewapende groeperingen, maar erkent tegelijkertijd ook de bijzondere taak van het Rode Kruis.

De Verdragen van Genève en hun Aanvullende Protocolen verlenen het Internationale Rode Kruiscomité het **mandaat** om als onpartijdige en neutrale organisatie bescherming en bijstand te verlenen aan de slachtoffers van gewapende conflicten. De vermisten en hun families behoren bij uitstek tot die groep.

De ontstaansgeschiedenis

Het opsporingswerk van het Rode Kruis begon snel na de oprichting van de organisatie naar aanleiding van het Frans-Pruisische conflict van 1870-1871. De grote uitbreiding kwam er pas tijdens de **Eerste Wereldoorlog**.

Bij de uitbreken van die oorlog in 1914 richtte het Rode Kruis voor het eerst een Internationaal Bureau voor Krijgsgevangenen op. Het vroeg de strijdende partijen om namenlijsten van gevangenen door te geven en kon zo hun families informeren over hun lot en het contact herstellen. Vijfentwintig jaar later, aan het begin van de Tweede Wereldoorlog, werd het Bureau opnieuw geactiveerd. Niet minder dan 4.000 personeelsleden behandelden de dossiers van miljoenen krijgsgevangenen.

Het uiterst waardevolle werk van het Bureau werd na het einde van de twee wereldoorlogen algemeen erkend en leidde tot de oprichting van een permanente instelling. In de **Verdragen van Genève** werd een bepaling opgenomen die de oprichting voorziet van een Centraal Informatiebureau in een neutraal land.

Wegens zijn uitgebreide ervaring op dit domein, kreeg het Internationale Rode Kruiscomité van de verdragsluitende staten het recht om de organisatie van dat Bureau op zich te nemen. Nieuw was dat het Centraal Informatiebureau niet alleen belast was met het verzamelen en doorgeven van informatie over krijgsgevangenen, maar ook bevoegd werd voor burgers die zich onder controle van de tegenpartij bevinden, voornamelijk geïnterneerden.

Het Centrale Opsporingsbureau

Het Centrale Opsporingsbureau, zoals het Informatiebureau sinds 1961 bekend staat, vormt een integraal onderdeel van het Internationale Rode Kruiscomité en is gevestigd in Genève. Het treedt op als tussenpersoon bij gewapende conflicten en onderhoudt nauw contact met de nationale informatiebureaus van de strijdende partijen.

De belangrijkste taken zijn:

- Het verzamelen, registreren en doorsturen van informatie die het mogelijk maakt doden, gewonden, zieken, gevangenen en andere beschermde personen te identificeren en verwanten op de hoogte te brengen van hun lot.
- De correspondentie tussen familieleden die door gewapende conflicten gescheiden zijn, vergemakkelijken wanneer de normale communicatiekanalen onderbroken zijn.
- Mensen trachten op te sporen die vermist zijn of van wie verwanten geen nieuws meer hebben.
- Verschillende types documenten uitgeven, zoals reisdocumenten en certificaten van gevangenschap of overlijden.
- Het bevorderen en faciliteren van gezinshereniging.

Het Rode Kruisnetwerk

Het Centrale Opsporingsbureau van het Internationale Rode Kruiscomité speelt een cruciale en leidende rol bij het voorkomen van verdwijningen en het herstel van familiebanden. Zonder de hulp van het wereldwijde netwerk van **Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen** zou het Bureau zijn taak echter niet naar behoren kunnen vervullen. De slachtoffers van gewapende conflicten overschrijden immers nagenoeg altijd landsgrenzen, zelfs in die situaties waar de feitelijke strijd beperkt blijft tot het territorium van één staat.

Om zoveel mogelijk oorlogsslachtoffers te bereiken en een maximum aan informatie te verzamelen, worden de Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen actief bij het opsporingswerk betrokken. Zo beschikt iedere nationale vereniging over een **eigen opsporingsdienst** die voortdurend contact onderhoudt met het Centrale Opsporingsbureau, andere nationale verenigingen en de delegaties van het Internationale Rode Kruiscomité op het terrein. De wereldwijde aanwezigheid van het Rode Kruis en de mogelijkheid tot interne uitwisseling van informatie vormt de belangrijkste troef van de organisatie.

DE OPSPORINGSACTIVITEITEN VAN HET RODE KRUIS

Het Rode Kruis verzamelt informatie over vermisten en personen die een bijzonder risico op verdwijning lopen, treedt op als tussenpersoon tussen de strijdende partijen en licht families in over het lot van hun verwanten. Het wereldwijde netwerk van Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen maakt de organisatie bijzonder geschikt om personen die door oorlogsgeweld van elkaar gescheiden zijn op te sporen, met elkaar in contact te brengen en met hun gezinnen te herenigen.

I CONTACTHERSTEL

Eén van de essentiële taken van het Rode Kruis is het herstellen van het contact tussen verwanten of kennissen die door een gewapend conflict van elkaar gescheiden raken. Omdat normale communicatiemiddelen zoals postbedeling en telefoonverkeer in een conflictgebied niet altijd meer beschikbaar zijn, richt het Internationale Rode Kruiscomité daarvoor een eigen nieuwsnetwerk op. In de meeste situaties is dat netwerk gebaseerd op een bijzonder correspondentiemiddel: het Rode Kruisbericht.

Het Rode Kruisbericht

Rode Kruisberichten zijn **standaardformulieren** die zowel de nationale verenigingen, de delegaties van het Internationale Rode Kruiscomité als het Centraal Opsporingsbureau steeds in voorraad hebben.

De formulieren hebben de grootte van een A4-blad en zijn recto verso bedrukt. Wanneer ze doormidden geplooid worden, ontstaan twee luiken. Op de voorzijde van het eerste luik dient de verzender zichzelf en de bestemming te identificeren. De achterzijde is bedoeld voor het neerschrijven van een boodschap van persoonlijke of familiale aard. Het tweede luik kent dezelfde indeling en kan door de bestemming gebruikt worden om te antwoorden op het bericht. Hij kan het eerste luik met de boodschap houden door het formulier doormidden te scheuren.

Om te waken over de neutraliteit van het Rode Kruis en ervoor te zorgen dat de werking van de organisatie niet in het gedrang komt, wordt elk bericht nagelezen en onderworpen aan 'censuur'. Enkel **nieuws van familiale of persoonlijke aard** is toegestaan. Andere vermeldingen – zoals politieke, ideologische of discriminatoire uitspraken, gedetailleerde beschrijvingen van een gevangenisregime, militair relevante informatie, enzovoort – worden door Rode Kruismedewerkers geschrapt. Ook de autoriteiten mogen de open Rode Kruisberichten lezen en kunnen ze terugsturen indien de inhoud niet aan de vereisten voldoet.

De afzender mag aan het Rode Kruisbericht één foto hechten. Vermits de doelstelling contactherstel is, kunnen er geen andere zaken zoals geld of pakjes worden meegestuurd.

De verspreiding

Rode Kruisberichten worden in ontvangst genomen door Rode Kruis- en Rode Halve Maanmedewerkers, intern uitgewisseld en via het wereldwijde netwerk van vrijwilligers en personeelsleden bezorgd. Wanneer de strijdende partijen hun instemming geven en de nodige veiligheids garanties aanwezig zijn, wordt aanvankelijk enkel de mogelijkheid geboden om een Rode Kruisbericht naar regio's **buiten het conflictgebied** te versturen. In deze initiële fase is de Rode Kruisdelegatie namelijk nog niet in staat om Rode Kruisberichten in de conflictzone zelf te gaan verspreiden. In het jargon noemt men deze berichten 'first go'.

Voor verwanten is het soms bijzonder lastig om te wachten tot het groene licht is gegeven voor het verzenden van berichten in de omgekeerde richting m.a.w. **naar de conflictzone**. Ze zijn immers ongeduldig naar nieuws uit het getroffen gebied. De opsporingsdiensten van de nationale verenigingen ontvangen via het Internationale Rode Kruiscomité voortdurend informatie over de mogelijkheden tot contactherstel. Van zodra verspreiding in het conflictgebied praktisch realiseerbaar is, kunnen er overal ter wereld Rode Kruisberichten opgesteld en verstuurd worden.

Iedereen bereiken is niet altijd mogelijk. In sommige gevallen blijven bepaalde delen van een gebied immers ontoegankelijk voor Rode Kruismedewerkers en kan bijgevolg geen nieuws uitgewisseld worden. Het kan ook zijn dat de bestemming intussen verhuisd is. Een Rode Kruisbericht dat niet aan de bestemming kan worden bezorgd – een zogenaamde '**Back to Sender**' – wordt teruggestuurd aan de verzender. Zo weet de verzender dat zijn familielid niet langer op het gekende adres verblijft. Om de nieuwe verblijfplaats te achterhalen, moet onderzocht worden of actieve opsporing mogelijk is.

De gebruikers

Alle personen hebben het recht om tijdens een gewapend conflict een Rode Kruisbericht te verzenden. Er zijn evenwel bepaalde groepen voor wie dergelijke berichten van bijzonder belang zijn. In de eerste plaats wordt daarbij gedacht aan **krijgsgevangenen** en **geïnterneerde burgers**. Voor hen zijn Rode Kruisberichten vaak de enig mogelijke vorm van communicatie met de buitenwereld. Afgevaardigden van het Internationale Rode Kruiscomité bieden tijdens gevangenenbezoeken gedetineerden steeds de mogelijkheid aan om te corresponderen met familie. Daardoor kunnen de gevangenen hun gevangenschap beter verdragen en worden ze minder vaak tot de vermisten gerekend.

Een andere bijzondere doelgroep zijn **vluchtelingen**. Personen die gedwongen werden hun stad of dorp te verlaten, willen meestal hun verwanten zo snel mogelijk informeren over hun verblijfplaats. In veel gevallen volstaat een eerste bericht om het contact te herstellen. Daarna wordt het contact doorgaans via normale wegen in stand gehouden.

Andere communicatiekanalen

In 2005 verspreidde het Internationale Rode Kruiscomité 959.475 Rode Kruisberichten. Naast de papieren Rode Kruisberichten zijn er echter ook andere communicatiemiddelen waar het Rode Kruis gebruik van maakt. Zo werden tijdens de conflicten in de Balkan en Irak satelliettelefoons of mobiele telefoons ter beschikking gesteld van mensen die hun naaste verwanten wilden informeren.

2 OPSPORING

Indien er geen adres of telefoonnummer gekend is, of een verstuurd Rode Kruisbericht zijn bestemming niet bereikt, is actieve opsporing de enige manier om het contact met vermiste personen te herstellen. Het terugvinden van vermisten behoort in de eerste plaats tot de taak van de overheid. Omdat de officiële autoriteiten in tijden van gewapend conflict echter vaak in hun taak tekortschieten, springt het Rode Kruis bij.

Opsporingsverzoeken die verband houden met een conflict of een ramp worden vanuit het mandaat van het Rode Kruis steeds in overweging genomen. De opsporingsdiensten aanvaarden echter niet alle dossiers. Opsporingen van politionele aard (bijv. bij ontvoeringen) of opsporingen die tot doel hebben een gerechtelijke maatregel te laten uitvoeren, zoals het terugvinden van een vader om alimentatie te kunnen eisen, behoren niet tot het takenpakket.

Voorwaarde bij iedere opsporing is dat er een **duurzame band** bestaat tussen de aanvrager en de gezochte. Gezien de ontwikkelingen in de huidige samenleving, wordt de familiale band niet langer als eng criterium gehanteerd.

Het verzamelen van informatie

Om een opsporing tot een goed einde te brengen, is het belangrijk zoveel mogelijk inlichtingen over de vermiste persoon te verzamelen. Om geen enkel detail te missen, maakt het Rode Kruis daarvoor gebruik van een gestandaardiseerd **opsporingformulier** dat samen met de aanvrager zo nauwkeurig mogelijk ingevuld wordt.

Volgende gegevens zijn daarbij van belang:

- De persoonsgegevens van de gezochte: naam, geslacht, geboorteplaats en -datum, nationaliteit, beroep, burgerlijke staat, land van herkomst, naam van vader en moeder, naam van de partner en voor militairen ook de graad, eenheid en het stamnummer.
- Het laatst gekende adres, de datum en aard van het laatste bericht en de omstandigheden die geleid hebben tot de verbreking van het contact.
- De persoonsgegevens van familieleden die de vermiste persoon begeleiden.
- De naam en het adres van personen die inlichtingen over de gezochte kunnen verstrekken (familieleden, vrienden, collega's...).
- Alle mogelijke bijkomende gegevens: de vorige verblijfplaats en de verblijfsduur op dat adres, het adres van een vroegere of huidige werkgever, de religie van de vermiste, eventuele opvallende uiterlijke kenmerken.

In sommige omstandigheden kan aan het opsporingsverzoek een korte boodschap toegevoegd worden. Op die manier weet de gezochte waarom de aanvrager het contact precies wenst te herstellen.

Het opsporingswerk

Opsporingsverzoeken worden binnen het Rode Kruisnetwerk doorgegeven naar de dienst die het best in staat is om de vermiste te lokaliseren: het Centraal Opsporingsbureau, een delegatie van het Internationale Rode Kruiscomité op het terrein of een nationale Rode Kruis- of Rode Halve Maanvereniging. Vervolgens wordt met het eigenlijke opsporingswerk gestart.

In eerste instantie gaan de medewerkers van de opsporingsdienst na of het **Rode Kruis** niet reeds over informatie over de gezochte beschikt. Soms gebeurt het dat de aanvrager zelf gezocht wordt door de vermiste en er reeds een dossier bestaat. In een dergelijk geval zijn alle nodige gegevens voor contactherstel onmiddellijk beschikbaar en kan de opsporing snel tot een goed einde gebracht worden. Meestal is het echter niet zo eenvoudig.

Officiële registers, databanken, lijsten en andere geschreven documenten vormen de voornaamste informatiebronnen bij opsporingen. Dankzij het nauwe contact tussen het Rode Kruis en nationale overheden, hebben de medewerkers van de opsporingsdiensten vaak toegang tot deze gegevens. Een ander belangrijk opsporingsmiddel zijn de lijsten van doden, zieken, gewonden en gevangenen die door het Rode Kruis in de conflictzone zelf opgesteld werden, bijvoorbeeld tijdens gevangenisbezoeken.

Als geschreven bronnen geen resultaat opleveren, wendt de opsporingsdienst zich in bepaalde gevallen tot **individuele personen** die mogelijk inlichtingen kunnen verschaffen. Vertrouwelijke interviews met getuigen, zoals buurtbewoners of personen die samen met de vermiste gedetineerd waren, behoren tot de mogelijkheden. Ook familieleden worden soms actief bij een opsporing betrokken. Een voorbeeld daarvan is het 'Book of Belongings' dat in Bosnië en Kosovo aan verwanten van vermisten getoond wordt. Het boek, samengesteld door het Rode Kruis, bevat foto's van kledingstukken en andere bezittingen die samen met stoffelijke resten in massagraven werden teruggevonden.

Tijdens en in de nasleep van gewapende conflicten waarbij grote aantallen personen vermist raken, doet het Rode Kruis soms ook beroep op het **grote publiek**. Een methode die veel aangewend wordt, is de publicatie van namen en/of foto's van de vermisten op affiches, in kranten, tijdschriften, speciaal samengestelde boekjes, enzovoort. In sommige landen worden de namen van de gezochte personen ook getoond op televisie en omgeroepen via de radio. Tot slot maakt het Rode Kruis in toenemende mate gebruik van het internet om verdwijningen op te helderen en contact te herstellen. Zo vind je op de 'Family Links'-website van het Internationale Rode Kruiscomité lijsten van personen die in een welbepaald conflict vermist raakten.

Vertrouwelijkheid en overheidsverantwoordelijkheid

Het Rode Kruis verzekert de **vertrouwelijke behandeling** van opsporingen. Dit principe past geheel in de wetgeving tot bescherming van de privé-sfeer. Zodra de opgespoorde persoon gelokaliseerd is, krijgt hij de naam en het adres van de aanvrager. Vervolgens wordt zijn uitdrukkelijke toestemming tot het overmaken van zijn eigen adres gevraagd. Pas na het verkrijgen van de instemming van de gezochte, wordt diens adres ook daadwerkelijk overgemaakt. Indien hij weigert of niet antwoordt, wordt dit zo meegedeeld aan de aanvrager. Laatstgenoemde is van bij het begin op de hoogte van de procedure.

In 2005 spoorde het Internationale Rode Kruiscomité 6.381 mensen op die door hun verwanten als vermist waren opgegeven. Duizenden anderen werden teruggevonden met de hulp van de opsporingsdiensten van nationale Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen. Opsporingen zijn echter **niet overal en altijd** mogelijk. Zo kunnen in conflictzones, wegens de veiligheidssituatie of het ontbreken van voldoende personeel, soms tijdelijk geen actieve opsporingen verricht worden. In andere gevallen loopt ieder spoor naar de vermiste persoon dood. In conflictgebieden geeft het Rode Kruis dossiers die geen resultaat opleveren door aan de plaatselijke autoriteiten, die de eindverantwoordelijkheid dragen voor het opsporen van vermisten.

De overdracht van opsporingsverzoeken aan de bevoegde overheden betekent niet het einde van de betrokkenheid van het Rode Kruis. Alle dossiers worden zorgvuldig door de opsporingsdiensten bijgehouden en voortdurend met nieuwe informatie vergeleken. Bovendien vervult het Rode Kruis ook een **bemiddelende rol** bij dossiers die aan de autoriteiten overgemaakt werden. Omdat informatie over het lot van de vermisten van één van de strijdende partijen zich vaak in de hand van een andere partij bevindt, worden soms gemengde werkgroepen of commissies opgericht. Het doel van die werkgroepen, waarin het Rode Kruis als neutrale tussenpersoon bemiddelt, is het ophelderen van het lot van vermisten door de uitwisseling van informatie.

3 GEZINSHERENIGING

De meest logische vraag na een contactherstel tussen gezinsleden is vaak: "Hoe kunnen we terug samen zijn?". Door het **internationaal humanitair recht** wordt het belang van de familiale eenheid duidelijk erkend. Zo bepalen de Aanvullende Protocolen bij de Verdragen van Genève dat alle staten, inclusief de strijdende partijen, op alle mogelijke manieren de hereniging moeten vergemakkelijken van gezinnen die door gewapende conflicten gescheiden werden. Ook stellen ze dat het werk van organisaties die zich met deze taak bezighouden, zoals het Rode Kruis, bevorderd moet worden.

De mogelijkheid tot gezinshereniging wordt in belangrijke mate bepaald door de **verblijfplaats** van de verschillende gezinsleden en het statuut dat ze hebben. In conflictgebieden werkt het Rode Kruis enkel mee aan de hereniging van gezinnen wanneer er voor de terugkerenden voldoende veiligheidsgaranties bestaan. Hereniging in de andere richting – de overbrenging van personen uit een conflictzone naar hun verwanten in andere land – is ook mogelijk. Of dat een reële optie is, hangt in de eerste plaats af van het statuut van de verwanten in dat land en de nationale wetgeving.

Hereniging in gastlanden

Personen die voor een gewapend conflict vluchten, komen vaak terecht in landen die niet bij het conflict betrokken zijn. Of ze legaal in zo'n land kunnen blijven en eventueel in aanmerking komen voor gezinshereniging, hangt af van het **statuut** dat hen toegekend wordt.

Mensen die een gegronde vrees voor individuele vervolging in hun moederland koesteren, hebben volgens het vluchtelingenrecht recht op asiel en het juridische statuut van vluchteling. Ze mogen dus niet worden teruggestuurd naar hun land van herkomst. Naast het statuut van vluchteling, voorzien sommige landen ook in een tijdelijk verblijfsstatuut voor mensen die geen individuele vervolging vrezen, maar wel het algemene oorlogsgeweld ontvluchten. Dit is bijvoorbeeld het geval in de landen van de Europese Unie. Andere landen kennen een dergelijk statuut niet en oorlogsvluchtelingen riskeren daar dus teruggezonden te worden.

De **nationale wetgeving** van het gastland beperkt het recht op gezinshereniging. In sommige landen komen enkel erkende vluchtelingen in aanmerking, in andere (zoals België) kunnen ook oorlogsvluchtelingen ervan genieten.

De mogelijkheid tot hereniging strekt zich slechts uit tot bepaalde delen van de familie. In België kunnen enkel de wettelijke partner en de eigen minderjarige kinderen er beroep op doen. Ons land hanteert daarbij het typisch Westerse concept van het kerngezin. Veel andere culturen kennen een ruimere interpretatie van het begrip 'familielid'. In Afrikaanse landen, bijvoorbeeld, worden vaak kinderen van de broers of zussen in het gezin opgenomen. Bij een gezinshereniging dreigen zij uit de boot te vallen. Het Rode Kruis roept nationale overheden daarom op om het begrip 'gezin' steeds in de culturele context van het land van herkomst te zien.

Een persoon die volgens de wetgeving van het land waar hij verblijft recht heeft op gezinshereniging, mag zijn gezinsleden laten overkomen. Daarbij kunnen zich echter allerlei **praktische en procedurele problemen** voordoen. Een eerste moeilijkheid is vaak het bekomen van de nodige identiteitsdocumenten en het aanvragen van een visum voor gezinshereniging. Gezinsleden die naar een gastland willen overkomen, moeten hun verwantschap met de aanvrager kunnen aantonen door het voorleggen van een huwelijksakte, een geboorteakte of desnoods een DNA-test. De aanvraag tot gezinshereniging kan (doorgaans) enkel worden ingediend via een diplomatieke post: een ambassade of consulaat

Voor erkende vluchtelingen zijn deze vereisten niet evident. Kunnen gezinsleden die nog in het land van herkomst wonen deze documenten zonder risico op vervolging opvragen? Zo ja, kunnen de documenten worden gelegaliseerd? Indien de familie in een derde land woont, welke documenten hebben ze mee? Bestaat er een mogelijkheid tot legalisering? Wat indien er geen documenten voorhanden zijn of er geen diplomatieke post in het betreffende land is? Wat als de diplomatieke post niet toegankelijk is wegens een te grote afstand tussen de verblijfplaats van de betrokkene en de post?

Het mag duidelijk zijn dat het verkrijgen van het visum een heuse opdracht is. Ook het concreet organiseren van de overkomst is vaak niet eenvoudig. De twee belangrijkste hinderpalen die zich daarbij voordoen, zijn het financiële aspect en het ontbreken van een reisdocument.

Het werk van het Rode Kruis in gastlanden

In veel landen verlenen nationale Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen hulp aan mensen die zich bij hen aanmelden in het kader van een gezinshereniging. Indien aan de nodige voorwaarden voldaan wordt – een wettelijk statuut, een juridische basis voor gezinshereniging en de toestemming van alle betrokkenen – treedt het Rode Kruis op als **tussenpersoon** tussen de families en de bevoegde overheden.

De medewerkers van de opsporingsdiensten vervullen tal van **ondersteunende taken**. Ze verstrekken uitleg over de procedure, zoeken naar oplossingen om op afdoende wijze de familieband aan te tonen, bemiddelen bij de autoriteiten, ondersteunen gezinsleden bij het vinden van de nodige financiële middelen en helpen hen om reisdocumenten te verkrijgen. Soms begeleiden ze de aanvrager ook naar de plaats waar de feitelijke gezinshereniging plaatsvindt, vaak een luchthaven.

Hoewel aanvragers dat soms verwachten, is het Rode Kruis niet in staat om een visum tot gezinshereniging te verstrekken. Dit behoort tot de exclusieve bevoegdheid van het gastland.

Hereniging in (voormalige) conflictgebieden

In conflictgebieden is het faciliteren van gezinshereniging hoofdzakelijk de taak van het **Internationale Rode Kruiscomité**, soms in samenwerking met de nationale verenigingen. De veiligheid van de gezinsleden en de toestemming van de strijdende partijen staan daarbij steeds voorop. Bij tussenkomsten wordt voorrang gegeven aan de meest kwetsbaren: kinderen, alleenstaande vrouwen en ouderen.

Een deel van het werk in conflictgebieden is gelijkaardig aan dat van de opsporingsdiensten in gastlanden. Daarnaast biedt het Internationale Rode Kruiscomité echter ook bijstand in een aantal zeer **specifieke situaties**. Zo helpt de organisatie gescheiden familieleden om frontlijnen te overschrijden indien dat in hun belang is en de strijdende partijen ermee instemmen. Wanneer overschrijding niet mogelijk is, worden onder toezicht van het Rode Kruis soms familie-ontmoetingen aan demarcatielijnen georganiseerd.

Bij de repatriëring van gewonde strijders, de vrijlating van krijgsgevangenen en gedetineerde burgers vervult het Rode Kruiscomité een belangrijke rol op het vlak van registratie. Het gaat na of deze personen na hun vrijlating ook echt hun nieuwe bestemming bereiken. In geval van grootschalige operaties – bijvoorbeeld de repatriëring van krijgsgevangenen na de beëindiging van een conflict – staat het Rode Kruis ook in voor het transport, de nodige administratieve formaliteiten en reisdocumenten.

Tijdens conflictsituaties is het niet ongewoon dat papieren en paspoorten verloren gaan of bewust ontnomen worden. Om mensen in het kader van een hereniging toch de mogelijkheid te bieden de nodige formaliteiten te vervullen om hun gastland te verlaten en thuisland binnen te gaan, kan het Internationale Rode Kruis een speciaal **Rode Kruispaspoort** verlenen. Dit document wordt ter goeder trouw en om humanitaire redenen verstrekt en moet na het bereiken van de bestemming meteen worden ingeleverd.

In 2005 hielp het Internationale Rode Kruiscomité 1.650 mensen om herenigd te worden met hun families en gaf het reisdocumenten uit die 6.785 mensen in staat stelden naar hun thuisland terug te keren of zich in een gastland te vestigen.

LESMATERIAAL

HOE DOMINIC ZIJN OUDERS VERLOOR

Internationale Rode Kruiscomité, september 1994

Toen de genocide in Rwanda uitbrak, was Dominic 8 jaar oud. Hij woonde met zijn familie in een klein dorp met de naam Gahara. Op de ochtend van 13 april, een week na het uitbreken van het geweld, vertrok zijn moeder met zijn vier zussen en broers om een voedselpakket af te halen bij een hulpcentrum.

Kort daarna werd Gahara fel beschoten, waardoor er brand uitbrak en verschillende personen gewond raakten. Zonder op de terugkeer van zijn moeder en de overige kinderen te wachten, besloten Dominic en zijn vader te vluchten, net als alle andere dorpelingen.

Dominic liep samen met zijn vader de ganse dag in de brandende zon tot ze het 25 kilometer verder gelegen dorpje Kiramuruzi bereikten. Samen met honderden andere ontheemden sliepen ze die nacht onder de blote hemel. Iets na middernacht werd Dominic wakker door het geluid van ontploffingen en geweschoten. In paniek verstopte hij zich achter de muur van een vervallen schuur.

Toen hij een uur later naar zijn vader wilde terugkeren, was het te laat. Hij kon zijn vader niet meer vinden. Na enkele uren tevergeefs zoeken, ging hij opnieuw slapen. De volgende dag besloot hij de lange mensenstroom langs de weg te volgen.

Dominic stapte waarschijnlijk drie of vier dagen. Mensen gaven hem van tijd tot tijd wat te eten en 's nachts sliep hij langs de kant van de weg. Hij merkte zelfs niet dat hij de grensrivier overstak en Tanzania binnenging. Dominic liep verscheidene dagen rond in het vluchtelingenkamp van Benaco, totdat een medewerker van Artsen Zonder Grenzen hem opmerkte en meenam naar een voedseldistributiecentrum.

Wij vonden Dominic in een tent van het centrum van Artsen Zonder Grenzen, samen met nog een dozijn andere kinderen die zich in dezelfde situatie bevonden. Hij verkeerde in goede gezondheid, maar had een huidinfectie op zijn schedel. Dominic vertelde ons zijn tragische verhaal en gaf ons de namen van zijn ouders en van zijn vier zussen en broers. We startten een opsporing in zijn streek van herkomst, maar tot op heden zijn we er niet in geslaagd zijn vader en moeder terug te vinden.

COMMISSIE MELDT 936 VERMISTEN

De Standaard, 1 september 2006

Van 936 mensen die tijdens de maoïstische opstand in Nepal vermist raakten, is nog altijd niets vernomen. Dat maakte de onafhankelijke Nationale Mensenrechtencommissie donderdag bekend.

De commissie zegt honderden verdwijningen te hebben onderzocht die zich hebben voorgedaan sinds het conflict in 1996 uitbrak. In de tien jaar durende strijd zijn meer dan 13.000 mensen omgekomen.

De maoïsten werden beticht van het ontvoeren van politieke tegenstanders en mensen die zij als informanten van de regering beschouwden. Veel van hen werden gedood.

Van zijn kant pakte het leger talrijke mensen op die verdacht werden van banden met de rebellen en verhinderde dat familieleden of advocaten toegang konden krijgen tot de gearresteerden.

Na een bestand tussen de regering en de rebellen in april kreeg de commissie de mogelijkheid de verdwijningen te onderzoeken. De meeste verdwijningen dateren van de afgelopen drie jaar, waarin de strijd escaleerde.

VERMIST IS HET ERGSTE

De Standaard, 15 januari 2005

„Leven is duidelijk, dood meestal ook, maar vermist zijn is het ergste. Pas als er een lijk is, kunnen mensen rouwen en opnieuw beginnen met hun leven.”

Guido Van Rillaer (50) weet waarover hij praat. Als rijkswachter leidde hij in de jaren negentig de zoektocht naar de verdwenen meisjes in de zaak-Dutroux, die heel België op zijn kop zette. Later was hij twee jaar chef van de Missing Persons Unit van de Verenigde Naties in Kosovo. Na de oorlog bleven daar duizenden Albanezen in massagraven achter. Families in het hele land waren op zoek naar hun verdwenen geliefden.

„In Kosovo heb ik pas goed begrepen hoe groot het trauma van de nabestaanden van vermisten is”, zegt Van Rillaer. „Het kan een hele samenleving op zijn kop zetten. Zelfs vandaag zie je nog altijd betogingen in Kosovo. Vijf jaar na de oorlog blijven meer dan 3000 mensen vermist.”

4

**REPONSE AU MESSAGE DU:
REPLY TO THE MESSAGE DATED:
ANTWOORD OP HET BERICHT VAN:**

(nouvelles de caractère personnel et/ou familial)
(family and/or private news)
(nieuws van familiale of persoonlijke aard)

**MESSAGE CROIX-ROUGE
RED CROSS MESSAGE
RODEKRUISBERICHT**

1

EXPEDITEUR / SENDER / AFZENDER

Nom complet (selon l'usage local)
Full name (as expressed locally)
Volledige naam (volgens lokaal gebruik)
Date de naissance / âge approximatif Sexe/Sex/Geslacht M/F
Geboortedatum / vermoedelijke leeftijd
Nom du père / Father's name / Naam van de vader
Nom de la mère / Mother's name / Naam van de moeder
Adresse complète /
Full address /
Volledig adres

Pays Pays d'origine
Country Country of origin
Land Land herkomst
Numéro de téléphone / Phone Number / Telefoonnummer

DESTINATAIRE / ADRESSEE / BESTEMMELING

Nom complet (selon l'usage local)
Full name (as expressed locally)
Volledige naam (volgens lokaal gebruik)
Date de naissance / âge approximatif Sexe/Sex/Geslacht M/F
Geboortedatum / vermoedelijke leeftijd
Nom du père / Father's name / Naam van de vader
Nom de la mère / Mother's name / Naam van de moeder
Adresse complète /
Full address /
Volledig adres

Pays Pays d'origine
Country Country of origin
Land Land herkomst
Numéro de téléphone / Phone Number / Telefoonnummer

Signature / Handtekening:

Date / Datum:

Le destinataire est mon/ma:
The addressee is my:
De bestemming is mijn:

**CROIX-ROUGE DE BELGIQUE / BELGISCHE RODE KRUIS
TRACING
Motstraat 40
2800 MECHELEN**

2

MESSAGE / BERICHT

(nouvelles de caractère personnel et/ou familial)
(family and/or private news)
(nieuws van familiale of persoonlijke aard)

**MESSAGE CROIX-ROUGE
RED CROSS MESSAGE
RODEKRUISBERICHT**

3

EXPEDITEUR / SENDER / AFZENDER

Nom complet (selon l'usage local)
Full name (as expressed locally)
Volledige naam (volgens lokaal gebruik)
Date de naissance / âge approximatif
Date of birth / approximate age Sexe/Sex/Geslacht M/F
Geboortedatum / vermoedelijke leeftijd
Nom du père / Father's name / Naam van de vader
Nom de la mère / Mother's name / Naam van de moeder

Adresse complète /
Full address /
Volledig adres

Pays
Country Pays d'origine
Land Country of origin
Land herkomst

Numéro de téléphone / Phone Number / Telefoonnummer

DESTINATAIRE / ADRESSEE / BESTEMMELING

Nom complet (selon l'usage local)
Full name (as expressed locally)
Volledige naam (volgens lokaal gebruik)
Date de naissance / âge approximatif
Date of birth / approximate age Sexe/Sex/Geslacht M/F
Geboortedatum / vermoedelijke leeftijd

Nom du père / Father's name / Naam van de vader
Nom de la mère / Mother's name / Naam van de moeder

Adresse complète /
Full address /
Volledig adres

Pays
Country Pays d'origine
Land Country of origin
Land herkomst

Numéro de téléphone / Phone Number / Telefoonnummer

Signature / Handtekening:

Date / Datum:

Le destinataire est mon/ma:
Relationship with addressee:
Verwantschap met bestemming:

CROIX-ROUGE DE BELGIQUE / BELGISCHE RODE KRUIS
TRACING
Motstraat 40
2800 MECHELEN

RODE KRUISBERICHTEN UIT BOSNIË

Internationale Rode Kruiscomité, 1991-1995

Hallo beste vriend,

In Sarajevo is een leven vandaag niets meer waard. In leven blijven is daarentegen een kostbare zaak: 1 kilogram koffie kost 50 euro, sigaretten 75 euro en een middelgrote kip 40 euro. Ik ben wel dertig kilo afgevallen. Je zou me niet meer herkennen. Wist je dat ik getrouwd ben? Mijn vrouw gaat binnenkort bevallen van ons eerste kind. Mijn ouders zijn allebei omgekomen. Schrijf me, als je tijd hebt.

Liefste oma en opa,

Ik heb mijn tweede schooljaar met heel goede resultaten beëindigd. Ik ben 10 cm gegroeid sinds jullie mij het laatst gezien hebben. Ik heb reeds schoenmaat 36! Pas als je blijf op voor scherpschutters en granaten. Ik verlang ernaar terug naar huis te komen en jullie allemaal weer te zien.

Mijn liefste zoontje,

Je hebt geen idee wat het is te schrijven naar een zoon die je nooit ontmoet hebt. Toch hou ik evenveel van jou als had ik je wel ontmoet. Ik probeer je niet alleen voor te stellen hoe je eruit ziet, maar ook je zoete adem. Ik probeer je warmte te voelen, je ogen, neus, mond en vingers te zien. Hoe goed zou het zijn je tegen me te houden. Je papa.

Liefste,

Het ontvangen van de Rode Kruisboodschap die je ons stuurde, was voor ons het eerste stukje geluk sinds vele afschuwelijke maanden. Nu weten wij wat echte honger betekent. Gedurende 10 tot 20 dagen hadden wij geen water. Het breekt mijn hart onze jongste zo te moeten zien. Al wat hij te eten krijgt, is oud brood. Hij kijkt enorm naar je op. Zorg goed voor onze twee dochters. Ze zijn alles wat we echt hebben in dit leven. Je vrouw.

**DEMANDE DE RECHERCHES
TRACING REQUEST
OPSPORINGSVERZOEK**

1. PERSONNE RECHERCHEE / PERSON TO BE TRACED / GEZOCHT PERSOON

No. CICR / ICRC No. / Nr. IRKC

Nom complet (selon l'usage local)
Full name (as expressed locally)
Volledige naam (volgens lokaal gebruik)

Alias / Also know as

Date de naissance / âge approximatif
Date of birth / approximate age
Geboortedatum / vermoedelijke leeftijd

Sexe/Sex/Geslacht M/F

Lieu et pays de naissance
Place and country of birth
Geboorteplaats en land

Nom complet du père
Father's full name
Volledige naam van de vader

Nom complet de la mère
Mother's full name
Volledige naam van de moeder

Nationalité
Nationality
Nationaliteit

Pays d'origine
Country of origin
Land herkomst

Profession
Occupation
Beroep

Etat civil
Marital status
Burgerlijke staat

Nom de jeune fille
Maiden name
Meisjesnaam

Nom du conjoint / Partenaire
Spouse / Partner's name
Naam echtgenoot / Naam partner

Grade *
Rank *
Rang *

Unité *
Unit *
Eenheid *

No. matricule *
Service number *
Dienstnummer *

** si approprié / if applicable / als van toepassing*

6. DEMANDEUR / ENQUIRER / AANVRAGER

Nom complet (selon l'usage local)
Full name (as expressed locally)
Volledige naam (volgens lokaal gebruik)

Nom de jeune fille
Maiden name
Meisjesnaam

Date de naissance / âge approximatif
Date of birth / approximate age
Geboortedatum / vermoedelijke leeftijd

Sexe/Sex/Geslacht M/F

Lieu et pays de naissance
Place and country of birth
Geboorteplaats en land

Adresse complète / Full address / Volledig adres

Téléphone / Telephone / Telefoonnummer

Relation avec le recherché
Relationship to the person to be traced
Relatie met de gezochte persoon

Signature du demandeur
Enquirer's signature
Handtekening aanvrager

Date et lieu de la demande
Date and place of enquiry
Datum en plaats aanvraag

**CROIX-ROUGE DE BELGIQUE / BELGISCHE RODE KRUIS
TRACING**
Motstraat 40
2800 MECHELEN

2. EXPOSE DE LA DEMANDE / DETAILS OF ENQUIRY / GEGEVENS OVER DE AANVRAAG

Date et nature des dernières nouvelles / Date and kind of last news / Datum en aard van het laatste bericht
.....
.....
.....
.....

Dernière adresse connue / Last known address / Laatste gekende adres
.....
.....
.....

Circonstances ayant entraîné la rupture de contact / Circumstances leading to the loss of contact /
Omstandigheden die geleid hebben tot verbreking van het contact
.....
.....
.....

3. MEMBRES DE LA FAMILLE ACCOMPAGNANT LE RECHERCHE / FAMILY MEMBERS ACCOMPANYING THE PERSON TO BE TRACED / FAMILIELEDEN DIE DE VERMISTE PERSOON BEGELEIDEN.

Nom complet Full name Volledige naam	Date de naissance Date of birth Geboortedatum	Sexe Sex Geslacht	Lien de parenté Relationship Relatie met gezochte persoon
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. AUTRES INFORMATIONS / ADDITIONAL INFORMATION / BIJKOMENDE INFORMATIE

Veillez fournir tous les renseignements susceptibles de faciliter les recherches tels que: durée et adresse des séjours précédents, précisions au sujet du domicile, professionnel de la personne recherchée ou de la firme pour laquelle elle travaille éventuellement, religion, etc.

Please give all information that may assist investigations, such as: duration and address of former residences, precisions regarding business address or that of present employer, religion, etc.

Geef zoveel mogelijk inlichtingen die de opsporing kunnen vergemakkelijken vb. vorige verblijfplaats en verblijfsduur op dit adres, eventueel adres van vroegere of huidige werkgever, religie,....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. NOM ET ADRESSE DES PERSONNES SUSCEPTIBLES DE FOURNIR DES INFORMATIONS / NAME AND ADDRESS OF PERSONS ABLE TO SUPPLY INFORMATION / NAAM EN ADRES VAN PERSONEN DIE INLICHTINGEN KUNNEN VERSTREKKEN.

Famille, amis, relations de travail, ... / Family, friends, business relations, ... / Familie, vrienden, werkrelaties, ...
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

PROBLEMEN BIJ DE OPSPORING VAN OUDERS VAN AFRIKAANSE KINDEREN

- In veel Afrikaanse landen beschikken de inwoners, en zeker de kinderen, niet over **identiteitsdocumenten**. Wanneer er wel identiteitsdocumenten bestaan, gaan die tijdens de vlucht uit een conflictgebied vaak verloren.
- Het achterhalen van de **naam van de ouders** van een kind is vaak erg moeilijk, zelfs wanneer het kind over eigen identiteitsdocumenten beschikt. Dat komt doordat in bepaalde Afrikaanse landen de achternaam niet van vader of moeder op het kind wordt overgedragen. In Rwanda en Burundi bijvoorbeeld geven ouders hun kinderen een volledig vrij gekozen naam. De kinderen van eenzelfde gezin hebben daardoor een geheel verschillende achternaam. Ook in landen waar de familienaam wel bestaat, is de situatie vaak ingewikkeld. Zo bestaat in Somalië iemands naam uit zijn eigen voornaam en de voornamen van zijn vader en grootvader. Wanneer de volgorde per ongeluk omgewisseld wordt, krijgt men dus de naam van een totaal andere persoon.
- Veel Afrikaanse kinderen en volwassenen kregen nooit of pas op late leeftijd de kans om school te lopen. Ze kunnen dus niet of nauwelijks lezen en schrijven. Dit wijdverspreide analfabetisme maakt het erg moeilijk om de juiste **schrijfwijze van een naam** te achterhalen. Soms is het ook moeilijk om een naam van het ene schrift naar het andere om te zetten.
- De inwoners van Afrikaanse landen hebben vaak geen **adressen** zoals wij die kennen met straatnaam, huisnummer, postnummer en gemeente. In Rwanda duiden mensen bijvoorbeeld enkel de streek en de heuvel aan waar ze wonen.
- Kinderen kennen dikwijls niet hun juiste **geboortedatum**, laat staan die van hun ouders. Soms kennen zelfs volwassenen hun exacte geboortedatum niet omdat ze bij hun geboorte niet geregistreerd werden.
- In heel wat Afrikaanse landen laat de **bevolkingsadministratie** veel te wensen over. Indien ze al bestaan, zijn officiële registers vaak onvolledig en moeilijk toegankelijk.
- Veel kinderen zijn **getraumatiseerd** door de dingen die ze meemaakten. Ze zagen moorden, beleefden paniek en angst, werden gescheiden van de mensen die ze kenden en losgerukt uit hun vertrouwde omgeving. Sommigen zijn daardoor niet meer in staat een samenhangend verhaal te vertellen. Anderen willen de waarheid niet vertellen uit vrees voor represailles op hun ouders of omdat hen gevraagd werd te zwijgen.
- Conflicten drijven veel mensen op de vlucht: **vluchtelingen** trekken naar gebieden waar ze zich veiliger voelen en verplaatsen zich meermaals. Ze komen terecht in vluchtelingenkampen of schuilen in bossen, bergen of andere moeilijk toegankelijke streken. De mobiliteit van deze personen en het ontbreken van registratie maakt opsporingen erg moeilijk.

VAN DE AFRIKAANSE JUNGLE TOT AAN HET MEER VAN GENÈVE

Internationale Rode Kruiscomité

Bij zijn terugkeer van een missie gedurende verschillende weken in het door de guerrilla gecontroleerde gebied, bracht de afgevaardigde van het Internationale Rode Kruiscomité niet enkel gegevens mee over de noden van de vluchtelingen ter plaatse, maar ook een opsporingsverzoek van een jong meisje, Leila. Op het standaardopsporingsverzoek van het Centraal Opsporingsbureau schreef zij na haar eigen naam: 'strijder voor de bevrijdingsbeweging'.

Leila was niet meer dan een kind toen haar moeder, zeven of acht jaar geleden (wanneer kon zij niet precies zeggen), naar Zwitserland vluchtte. Gedurende al die jaren hadden moeder en dochter geen contact met elkaar. Misschien hadden ze allebei wel geschreven, maar de brieven hadden nooit hun bestemming bereikt. Toch was Leila overtuigd dat haar moeder nog steeds in Genève kon zijn. Aan de afgevaardigde van het Internationale Rode Kruis stelde zij de vraag om haar moeder via het Rode Kruis op te sporen.

Het opsporingsverzoek dat in deze verafgelegen regio aan een afgevaardigde van het Internationale Rode Kruiscomité werd toevertrouwd, bereikte na een maand, begin maart 1990, de Rode Kruisdelegatie en werd van daaruit onmiddellijk aan het Centraal Opsporingsbureau in Genève doorgegeven.

In zijn eigen dossiers kon het Centraal Opsporingsbureau geen inlichtingen over de moeder van Leila terugvinden. Vermits Genève de meest waarschijnlijke locatie van de vrouw was, besloot het Bureau een informatieverzoek aan de bevolkingsdienst van die stad te richten. Twee weken later liep het antwoord binnen. Halina, de moeder van Leila, was wel degelijk in Genève en verbleef er bij vrienden. Na de ontvangst van dit bericht, nam het Centraal Opsporingsbureau contact op met die vrienden en vernam zo dat Halina in het ziekenhuis was opgenomen. De dokter die Halina behandelde, verzekerde het Bureau echter dat haar toestand niet al te ernstig was.

Het was in het ziekenhuisbed, één arm onbeweeglijk door een infuus, dat Halina uiteindelijk op 21 maart een boodschap ontving van haar dochter. Aan het antwoordformulier was een kleine nota van het Centraal Opsporingsbureau bevestigd met de vraag of zij toestemde de gegevens over haar verblijfplaats door te geven en of haar dochter geïnformeerd mocht worden over haar gezondheidstoestand. Zes dagen later ontving het Centraal Opsporingsbureau Halina's antwoord, waarin zij haar dochter mededeelde hoe opgetogen zij was nieuws van haar te ontvangen, ze terloops haar ziekte vermeldde en beloofde terug te schrijven.

Het Centraal Opsporingsbureau deelde Halina mee dat ze geduldig moest zijn: de Rode Kruisafgevaardigden kwamen slechts zelden in het niemandsland waar haar dochter verbleef. En inderdaad gingen vele maanden voorbij voor Halina opnieuw bericht ontving van Leila. Gedurende meer dan een jaar werden brieven uitgewisseld tussen moeder en dochter, die ernaar verlangden elkaar terug te zien. Uiteindelijk, in november 1992, verliet Leila Afrika en reisde ze naar Genève om herenigd te worden met haar moeder.

RODE KRUIS PUBLICEERT LIJST VAN VERMISTEN IN NEPAL

Persbericht van 15 februari 2007

Tijdens het 10 jaar durende conflict in Nepal zijn, verspreid over het hele land, meer dan 3000 personen als vermist opgegeven. Meestal als gevolg van een vermoedelijke arrestatie door een van de partijen bij het conflict. Hoewel door de verantwoordelijke overheden antwoorden werden gegeven, wachten vele families nog steeds op informatie over het lot van hun verwanten.

Sinds het Internationale Rode Kruiscomité (ICRC) in 1998 zijn activiteiten in Nepal startte, heeft het samen met het Nepalese Rode Kruis informatie ingewonnen over vermiste personen. Deze informatie werd rechtstreeks bekomen bij de familieleden en regelmatig voorgelegd aan de vermeende verantwoordelijken. Dit heeft tot doel het lot op te helderen van de vermiste personen en hun families antwoorden te verschaffen.

Vandaag blijft het lot van meer dan 800 personen nog steeds onopgehelderd. Bovendien is dit aantal wellicht geen representatieve lijst van alle vermiste personen in Nepal. Moeilijkheden om zich te verplaatsen of persoonlijke redenen kunnen er toe bijdragen dat families een verdwijning niet rapporteren aan het ICRC. De ervaring leert dat het aangeven van verdwijningen door de families soms jaren later gebeurt.

Vandaag, 15 februari 2007, maakt het ICRC de lijst publiek van vermiste personen in Nepal. Dit gebeurt door de publicatie in het Nepalese dagblad Gorkapatra en via de website van het ICRC (www.familylinks.icrc.org). De publicatie heeft tot doel mensen aan te zetten om verdwijningen die nog niet werden gerapporteerd, te melden bij het ICRC of het Nepalese Rode Kruis. Wij hopen eveneens dat dit ons zal toelaten nieuwe informatie te verzamelen over het lot van vermisten.